

Monumentnummer*: 531416

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 04 april 2014
Kadaster deel/nr 82697/158

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Kortenhoef	Wijdmeren	Noord-Holland

<i>Locatienaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Kortenhoef	Kleizuwe

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
's-Graveland	B			2233

*Omschrijving***

Cluster 13. Wachtgebouw met Kruitmagazijn.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

WACHTGEBOUW MET KRUITMAGAZIJN (gebouw B) als bomvrij onderkomen met opslagplaats voor buskruit uit 1880. Bomvrije bouwwerken van dit type en uit deze periode zijn aan verschillende zijden en bovenop voorzien van een aarden dekking. Een wachtgebouw is een verdedigbaar onderkomen met voorzieningen voor manschappen en hun materieel. Met de toename van de draagwijdte van het geschut, de kracht van de inslagen van projectielen en de explosieve kracht van (brisant)granaten werd het steeds moeilijker weerstand te bieden aan aanvallen. Verzwaring van metselwerk, toepassing van schokabsorberende metselsystemen (onder meer door middel van bogen), flauwe hellingshoeken en gebogen of juist puntige vormen, gebruik van beton - en later van gewapend beton - in steeds zwaardere uitvoering, was een van de manieren om de vestingwerken bestand te houden tegen toenemende aanvalskracht. Bovendien was het aanbrengen van aarddekkingen een goed middel gebleken om de energie te absorberen of te dempen. Dit is de reden waarom vele gemetselde of betonnen werken van een aardlaag of een frontbescherming van zand of aarde zijn voorzien. Afhankelijk van de periode van ontstaan - en daarmee van de te verwachten inslagkracht van projectielen - werd van

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

'bomvrije gebouwen' gesproken, wanneer ze werden geacht bestand te zijn tegen een van tevoren gedefinieerd aantal inslagen van zwaar kaliber.

Omschrijving

WACHTGEBOUW MET KRUITMAGAZIJN, gelegen bij de toegang aan de noordwestzijde van het Fort Kijkuit. Het bouwwerk wordt gekenmerkt door een bajonetvormig, vrijwel haaks geknikte, bakstenen gevel waarin enige getoogde gevelopeningen met deuren, ramen en luiken. In de gevel links van de knik "Kijkuit" en rechts hiervan "1880". Het wachtgebouw met kruitmagazijn is als bomvrij bouwwerk aan drie zijden en bovenop gedekt met een aardelaag. Het wachtgebouw was de opvolger van het in 1880 omgebouwde wachthuis, terwijl het annexe kruitmagazijn als opslag van buskruit en eventueel andere explosieven gebruikt werd. Interieur met getoogde vertrekken en doorgangen waarin houten deuren.

Het WACHTGEBOUW MET KRUITMAGAZIJN van Fort Kijkuit is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op:

- a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw),
- b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft hier een onderdeel van omstreeks 1880, namelijk een voorbeeld van een bakstenen, bomvrij wachtgebouw met kruitmagazijn, dat naar een weinig voorkomende vorm tot stand is gekomen.

* Ensemblewaarden en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex.

* Het onderdeel is representatief (karakteristiek) en relatief zeldzaam omdat het in verschijningsvorm de kenmerken vertoont die de toenmalige gecombineerde defensieve en opslagfunctie onderstrepen.

* Het onderdeel is goed bewaard omdat het bouwwerk in hoofdvorm en detaillering nog steeds de functies en de bijzondere ontwikkeling ervan laat zien.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Militair wachtgebouw

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument